

Валуйський О. О.,

аспірант

Київського університету інтелектуальної власності та права

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6361-4570>

ЗМІСТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розкрито зміст правового регулювання обігу лісоматеріалів в Україні як комплексного міжгалузевої системи впорядкування суспільних відносин, пов'язаних із заготівлею, переміщенням, зберіганням, переробленням, реалізацією та експортом деревини. Встановлено, що відповідне правове регулювання формується на основі взаємодії норм лісового, адміністративного, господарського, екологічного, митного, фінансового та кримінального права. Обґрунтовано, що комплексність такого регулювання зумовлена особливим значенням лісоматеріалів як природного ресурсу, об'єкта господарської діяльності, предмета зовнішньої торгівлі та об'єкта державної охорони. З'ясовано, що зміст правового регулювання охоплює весь життєвий цикл законного руху лісоматеріалів – від моменту їх заготівлі до кінцевої реалізації або експорту. До основних елементів такого регулювання віднесено заготівлю, класифікацію, облік, зберігання, транспортування, перероблення, реалізацію, експорт і підтвердження законності походження деревини. Охарактеризовано спеціальний правовий режим обігу лісоматеріалів, який виявляється у встановленні особливих правил їх класифікації, реалізації, документування та переміщення. Визначено, що диференціація правового режиму залежить від виду деревини, ступеня її оброблення, походження, товарних характеристик і напрямів використання. Звернено увагу на законодавче запровадження спеціальних обмежень і заборон щодо експорту окремих категорій лісоматеріалів. Розкрито поєднання регулятивної та охоронної складових у змісті правового регулювання відповідних суспільних відносин. Охоронна складова реалізується шляхом встановлення юридичної відповідальності за незаконну порубку, перевезення, зберігання, збут і контрабанду деревини. Обґрунтовано публіко-правову спрямованість правового регулювання обігу лісоматеріалів, яка зумовлена необхідністю захисту екологічних, економічних і суспільних інтересів. Наголошено, що обіг лісоматеріалів слід розглядати не лише як різновид господарської діяльності, а й як об'єкт спеціального державного регулювання та контролю. Визначено, що характерною рисою такого регулювання є забезпечення прозорості руху деревини через електронний облік, документування господарських операцій і підтвердження законності її походження. З'ясовано, що застосування цифрових засобів сприяє підвищенню ефективності державного контролю, відкритості ринку та зменшенню ризиків незаконного обігу лісоматеріалів. Окрему увагу приділено стандартизованості й уніфікованості правового регулювання, які забезпечують єдині вимоги до класифікації, оцінювання якості та товарної структури деревини.

Ключові слова: адміністративний орган, господарська діяльність, екологічна безпека, електронний облік, експортні обмеження, законне походження, контроль, кримінальна відповідальність, лісові ресурси, митний нагляд,

незаконна порубка, природокористування, рентні платежі, товарна класифікація, цифрова простежуваність.

Вступ. Лісові ресурси мають важливе екологічне, економічне та соціальне значення, а їх раціональне використання є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку України. Лісоматеріали, будучи результатом заготівлі та первинного оброблення деревини, одночасно виступають природним ресурсом, товаром, об'єктом господарської діяльності та предметом зовнішньої торгівлі. Така багатофункціональність зумовлює необхідність встановлення спеціальних правил їх заготівлі, класифікації, обліку, транспортування, зберігання, реалізації, перероблення та експорту. Особливого значення набуває забезпечення законності походження деревини, прозорості її руху та належного державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання. Водночас незаконна порубка, приховане переміщення та реалізація деревини створюють загрози для екологічної безпеки, економічних інтересів держави та збереження лісового фонду.

Актуальність обраної проблематики посилюється тим, що чинне законодавство не закріплює цілісного визначення категорії «обіг лісоматеріалів», хоча фактично регламентує більшість етапів руху деревини. Лісовий кодекс України формує загальну природоресурсну основу відповідних відносин, визначаючи правовий режим лісів, лісових ресурсів, їх використання, охорони та відтворення. Спеціальне законодавство встановлює особливості реалізації та експорту лісоматеріалів, розмежовує необроблені лісоматеріали і пиломатеріали, а також передбачає обмеження щодо вивезення окремих категорій деревини. Водночас правове регулювання охоплює електронний облік, документування господарських операцій, справляння рентних платежів, стандартизацію, підтвердження законності походження та юридичну відповідальність за порушення встановлених вимог. Це свідчить про комплексний і міжгалузевий характер відповідного правового механізму, в якому взаємодіють норми лісового, адміністративного, господарського, екологічного, фінансового, митного та кримінального права.

Огляд останніх досліджень. Окремі аспекти досліджуваної проблематики висвітлено у працях Л. С. Осадчука, С. В. Портаху та П. Г. Хомюка, які розкрили становлення нормативів таксації, класифікації та оцінювання товарної структури круглих лісоматеріалів. С. І. Василішина і С. М. Остапчука дослідили нормативно-правове забезпечення та методiku електронного обліку деревини як засобу документування її заготівлі, переміщення, зберігання і реалізації. І. М. Жежжун проаналізував економіко-правові аспекти справляння лісоресурсних рентних платежів за умов коливання цін на необроблену деревину. Теоретичне підґрунтя розуміння правового регулювання та його

міжгалузевого характеру міститься у працях Д. А. Арзанцевої, В. В. Галунька, Н. П. Захаркевич, О. В. Петришина, О. О. Пунди та М. В. Цвіка. Водночас у науковій літературі недостатньо комплексно розкрито зміст правового регулювання обігу лісоматеріалів як цілісної системи взаємопов'язаних нормативних, організаційних, облікових, контрольних та охоронних елементів.

Метою статті є розкриття змісту правового регулювання обігу лісоматеріалів в Україні шляхом визначення його основних елементів, характерних рис та юридичних ознак.

Виклад основних положень. Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» визначає лісоматеріали як «деревні матеріали, які добуваються шляхом розподілу на частини звалених дерев та деревних колод (уздовж або поперек) для подальшого використання або переробки». Законодавець також розмежовує окремі види лісоматеріалів, виділяючи лісоматеріали необроблені та пиломатеріали, для яких встановлюються спеціальні правила правового регулювання залежно від їхніх властивостей, ступеня обробки та класифікації за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності. Особливу увагу Закон приділяє охороні цінних і рідкісних порід дерев, встановлюючи повну заборону експорту лісоматеріалів і пиломатеріалів, виготовлених із таких порід. Крім того, нормативний акт запроваджує тимчасову заборону експорту деяких необроблених лісоматеріалів, диференціюючи строки її застосування залежно від породи деревини. Таким чином, у цьому Законі лісоматеріали розглядаються не лише як об'єкт господарського обігу, а і як самостійний об'єкт спеціального державного регулювання, щодо якого встановлено особливий правовий режим реалізації, класифікації та експорту [1].

На думку П. Г. Хомюка, Л. С. Осадчука та С. В. Портах, лісоматеріали є результатом товаризації деревних ресурсів, а їх сучасне розуміння сформувалося внаслідок розвитку нормативів лісової таксації, державних стандартів та гармонізації національних вимог із європейською системою класифікації. Науковці зазначають, що класифікація лісоматеріалів історично еволюціонувала від поділу за промисловим призначенням сортиментів до системи, заснованої на об'єктивних розмірно-якісних характеристиках, що забезпечує універсальність їх оцінювання та використання. У сучасній практиці лісоматеріали класифікуються за діаметром, довжиною, класами якості, технічною придатністю та функціональним призначенням, при цьому окремо виділяються ділові лісоматеріали і деревина дров'яна промислового та непромислового використання. Підкреслюється, що застосування розмірно-якісної класифікації дало змогу істотно розширити кількість категорій лісоматеріалів, уніфікувати їх облік та привести національні вимоги у відповідність до європейських стандартів. Аналізований науковий підхід також виходить із того, що класифікація лісоматеріалів має враховувати не лише фізичні характеристики деревини, а й вимоги ринку, технологічної переробки та економічної ефективності використання лісових ресурсів [2].

Аналіз положень Лісового кодексу України свідчить, що законодавець не використовує категорію «лісоматеріали», натомість закладає систему базових понять, на яких ґрунтуються їх подальше правове регулювання. Кодекс визначає ліс як природний комплекс (екосистему), що поєднує деревну і чагарникову рослинність, ґрунти, тваринний світ, мікроорганізми та інші вза-

ємопов'язані природні компоненти, а також закріплює поняття лісових ресурсів, до яких належать деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, що використовуються для задоволення потреб населення і виробництва та відтворюються у процесі формування лісових природних комплексів. Крім матеріальних ресурсів, до складу лісових ресурсів законодавець відносить і корисні властивості лісів, які мають екологічне, захисне, рекреаційне та інше суспільне значення. Правовою формою існування та використання цих ресурсів виступають лісові відносини, що охоплюють володіння, користування і розпорядження лісами, забезпечення їх охорони, відтворення та сталого використання. Об'єктами таких відносин є лісовий фонд України та окремі лісові ділянки, а суб'єктами – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні особи та громадяни [3]. Тим самим, Лісовий кодекс України формує загальну природоресурсну основу правового регулювання, у межах якої лісоматеріали можуть розглядатися як різновид деревних продуктів лісу, що набуває самостійного правового значення лише у спеціальному законодавстві, присвяченому їх обігу.

Енциклопедичне розуміння категорії «обіг» характеризує її як процес використання, функціонування та рух певних об'єктів у суспільних відносинах. У загальному значенні обіг означає введення певних явищ, предметів або інформації у практичне використання, їх поширення та перебування у вжитку. В економічному значенні ця категорія розкривається як форма обміну продуктів праці, товарів, грошей та інших матеріальних цінностей шляхом купівлі-продажу, що забезпечує їх безперервний рух між учасниками суспільних відносин [4]. По іншому, поняття обігу поєднує ознаки динамічності, безперервності та юридично чи фактично врегульованого переміщення відповідних об'єктів між різними суб'єктами. Таке енциклопедичне тлумачення створює методологічне підґрунтя для подальшого формування галузевих правових категорій, зокрема «обіг лісоматеріалів», «обіг зброї», «обіг лікарських засобів» та інших різновидів обігу, зміст яких конкретизується спеціальним законодавством.

Правове регулювання є цілеспрямованим процесом упорядкування суспільних відносин за допомогою системи юридичних засобів, центральне місце в якій посідають норми права як основний регулятор суспільної поведінки, спрямованим на забезпечення правопорядку, реалізацію та охорону соціально значущих інтересів. Саме норми права визначають зміст, межі та юридичні наслідки поведінки учасників суспільних відносин, виступаючи фундаментом усього механізму правового регулювання. Його зміст полягає не лише у встановленні правових норм, а й у комплексній взаємодії правотворчості, правозастосування, правовідносин, правосвідомості та правової культури, які у сукупності забезпечують ефективне функціонування правової системи. Правове регулювання є різновидом соціального регулювання, однак відрізняється державною забезпеченістю, оскільки саме держава визначає основні правила поведінки, гарантує їх реалізацію та забезпечує захист порушених прав. Його ефективність підтримується діяльністю компетентних органів щодо контролю за виконанням норм права, вирішення юридичних спорів, застосування заходів відповідальності та державного примусу. Водночас у процесі правового регулювання поряд із державою можуть брати участь органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання та інші уповноважені суб'єкти в межах наданої їм компетенції. Специфіка правового

регулювання виявляється у його загальності, єдності, формалізованості, системності та результативності, що забезпечують однакове застосування норм права до всіх суб'єктів права. Воно поширюється лише на ті суспільні відносини, які можуть бути врегульовані юридичними засобами, мають зовнішній прояв у поведінці людей, чітко визначений суб'єктний склад та об'єктивно потребують правового впорядкування. Предметом правового регулювання є лише ті відносини, що пов'язані із реалізацією соціально значущих інтересів і не можуть бути належним чином упорядковані виключно іншими соціальними регуляторами. При цьому визначальним інструментом такого впорядкування виступають саме норми права, які закріплюють юридичні права, обов'язки, заборони, дозволи та механізми їх забезпечення. Завдяки нормам права забезпечуються стабільність, передбачуваність і юридична визначеність суспільних відносин, а також створюються правові підстави для діяльності органів публічної влади та інших учасників правовідносин [5].

О. Пунда, Д. Арзянцева, Н. Захаркевич зазначають, що правове регулювання як юридична категорія може мати комплексний (міжгалузевий) характер, оскільки ефективне врегулювання складних суспільних відносин забезпечується шляхом поєднання норм різних галузей права та використання інструментів публічного управління. Підкреслюється, що комплексне правове регулювання ґрунтується на взаємодії конституційно-правових, адміністративно-правових [6], цивільно-правових, екологічно-правових та міжнародно-правових засад, які спільно формують єдиний механізм реалізації та гарантування відповідних прав. При цьому окремі галузі права виконують взаємодоповнюючі функції, а їх поєднання забезпечує системність правового впливу на суспільні відносини. Саме комплексність правового регулювання дає змогу поєднати нормативні приписи, організаційно-адміністративні засоби та правові принципи для досягнення визначеної законодавством мети [7].

Викладені вище наукові підходи до розуміння міжгалузевих характеру правового регулювання є неповними, оскільки вагоме місце в системі правового регулювання обігу лісових ресурсів посідають також норми кримінального права. Кримінально-правова охорона лісових ресурсів насамперед забезпечується статтею 245 Кримінального кодексу України, яка встановлює відповідальність за знищення або пошкодження лісових масивів та інших насаджень вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом, а також передбачає підвищену відповідальність у разі настання тяжких наслідків. Центральне місце у відповідному механізмі займає стаття 246 Кримінального кодексу України, якою криміналізовано незаконну порубку дерев і чагарників, а також незаконне перевезення, зберігання та збут незаконно зрубаних дерев або чагарників за умови заподіяння істотної шкоди. Окремим напрямом кримінально-правової охорони є протидія незаконному міжнародному обігу лісових ресурсів, що забезпечується статтею 201¹ Кримінального кодексу України, яка встановлює відповідальність за контрабанду лісоматеріалів, пиломатеріалів цінних і рідкісних порід дерев та інших лісоматеріалів, експорт яких заборонено. Додаткову охорону лісових територій як складової природних комплексів забезпечує стаття 252 Кримінального кодексу України, що застосовується у разі умисного знищення або пошкодження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, до складу яких можуть входити ліси. Крім того, стаття 247 Кримінального кодексу України спрямована на запобігання тяжким наслідкам

для лісової рослинності, що можуть виникнути внаслідок порушення законодавства про захист рослин, тому кримінальне право слід визнавати невід'ємною складовою комплексного правового регулювання обігу та охорони лісових ресурсів [8].

Прикладами правового регулювання обігу лісоматеріалів є нормативні положення, що регламентують електронний облік деревини, документування операцій із її заготівлі, транспортування, зберігання та реалізації. У науковій статті «Нормативно-правове забезпечення та методика електронного обліку деревини» обґрунтовується, що ефективне функціонування системи електронного обліку забезпечує безперервну фіксацію всіх операцій із заготівлі, переміщення, зберігання та реалізації деревини, створюючи належні передумови для державного контролю за її рухом. Підкреслюється, що електронний облік охоплює документування господарських операцій на кожному етапі заготівельного процесу та забезпечує простежуваність походження деревини. Це свідчить, що правове регулювання фактично поширюється не лише на облік, а й на весь комплекс суспільних відносин, пов'язаних із рухом деревини від місця заготівлі до її кінцевої реалізації. Водночас чинне законодавство не використовує узагальнюючу категорію «обіг лісоматеріалів», хоча саме вона найбільш повно відображає сукупність процесів заготівлі, транспортування, зберігання, обліку, відчуження та іншого законного переміщення лісоматеріалів [9].

Іншим прикладом правового регулювання обігу лісоматеріалів є нормативне забезпечення економічних механізмів спеціального використання лісових ресурсів, насамперед у сфері справляння рентної плати за заготівлю деревини. У науковій літературі обґрунтовується, що порядок визначення обсягів заготівлі та реалізації деревини, нарахування рентних платежів і ведення відповідної документації є невід'ємними елементами державного регулювання руху лісоматеріалів. При цьому правове регулювання охоплює не лише фінансові аспекти використання лісових ресурсів, а й встановлює правила легального походження, обліку та реалізації деревини, що забезпечує контроль за її законним обігом [10].

Ще одним прикладом правового регулювання обігу лісоматеріалів є нормативне визначення вимог до класифікації, оцінки якості та товарної структури круглих лісоматеріалів. У науковій літературі обґрунтовується, що застосування державних стандартів, таксаційних нормативів та уніфікованих правил класифікації забезпечує єдині підходи до визначення якісних характеристик деревини, її обліку, оцінки та подальшої реалізації. Особливе значення має гармонізація національних стандартів із європейськими вимогами, що створює правові передумови для прозорого функціонування ринку лісоматеріалів і належного контролю за їх законним походженням [2; 11].

Висновки. На підставі наведеного матеріалу можна сформулювати такі наукові висновки щодо змісту (елементів, рис та ознак) правового регулювання обігу лісоматеріалів в Україні:

Правове регулювання обігу лісоматеріалів має комплексний характер, оскільки поєднує норми лісового, адміністративного, господарського, екологічного, митного, фінансового та кримінального права. Кожна із зазначених галузей права регламентує окремі елементи руху лісоматеріалів – від їх заготівлі до експорту та юридичної відповідальності за порушення встановлених правил. Саме взаємодія цих правових засобів забезпечує цілісність механізму державного впливу на відповідні суспільні відносини. Комплексність такого регулювання зумовлена ба-

гатофункціональним значенням лісоматеріалів як природного ресурсу, об'єкта господарської діяльності, предмета зовнішньої торгівлі та об'єкта державної охорони.

Зміст правового регулювання обігу лісоматеріалів охоплює весь життєвий цикл їх законного руху – від моменту заготівлі до кінцевої реалізації або експорту. До його основних елементів належать заготівля, класифікація, облік, зберігання, транспортування, перероблення, реалізація, експорт та підтвердження законності походження деревини. У сукупності ці елементи формують єдиний безперервний процес обігу, який потребує належного нормативно-правового забезпечення. Саме комплексне нормативне врегулювання кожного із зазначених етапів забезпечує простежуваність руху лісоматеріалів і мінімізує ризики їх незаконного походження.

Однією з основних ознак правового регулювання обігу лісоматеріалів є встановлення спеціального правового режиму їх обігу. Законодавство визначає особливі правила класифікації лісоматеріалів, порядку їх реалізації, а також запроваджує спеціальні обмеження і заборони щодо експорту окремих категорій деревини. Диференціація правового режиму залежно від виду, ступеня обробки та походження деревини забезпечує збалансоване поєднання економічних інтересів із вимогами екологічної безпеки та збереження лісових ресурсів. За іншим критерієм зміст правового регулювання обігу лісоматеріалів характеризується поєднанням регулятивної та охоронної складових. Поряд із визначенням правил законного використання і переміщення лісоматеріалів законодавство встановлює систему кримінально-правових заборон щодо незаконної порубки, перевезення, зберігання, збуту та контрабанди деревини. Це забезпечує захист лісових ресурсів як важливого природного об'єкта та гарантує законність функціонування ринку деревини.

Правове регулювання обігу лісоматеріалів має виражену публічно-правову спрямованість, оскільки його основною метою є забезпечення балансу між господарським використанням деревини та охороною лісових ресурсів. Відповідні норми покликані гарантувати законність походження лісоматеріалів, прозорість їх руху, ефективний державний контроль і захист екологічних інтересів суспільства. Саме тому обіг лісоматеріалів слід розглядати не лише як різновид господарської діяльності, а й як об'єкт спеціального державного регулювання. Такий підхід відповідає конституційному принципу, відповідно до якого природні ресурси є об'єктами права власності Українського народу та перебувають під особливою охороною держави.

Характерною рисою правового регулювання обігу лісоматеріалів є забезпечення максимальної прозорості їх руху як стратегічного природного ресурсу Українського народу. Ця ознака реалізується через систему електронного обліку деревини, документування господарських операцій та підтвердження законності походження лісоматеріалів на всіх етапах їх переміщення. Використання цифрових механізмів істотно підвищує ефективність державного контролю, мінімізує ризики незаконного обігу деревини та сприяє відкритості функціонування ринку. Крім того, цифровізація облікових процедур створює належні передумови для ефективної взаємодії контролюючих органів і суб'єктів господарювання.

Важливою ознакою правового регулювання обігу лісоматеріалів є його стандартизованість та уніфікованість. Нормативне закріплення вимог до класифікації, якісної оцінки та товарної структури деревини забезпечує однакове застосування правил

усіма учасниками відповідних правовідносин. Гармонізація національних стандартів із європейськими вимогами створює належні правові умови для прозорого функціонування ринку лісоматеріалів, інтеграції України до європейського економічного простору та взаємного визнання вимог щодо якості деревини.

Література:

1. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів : Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2860-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 2–3. Ст. 34.
2. Хомюк П. Г., Осадчук Л. С., Портах С. В. Становлення та особливості застосування нормативів з таксації товарної структури запасів деревостанів і заготовлених круглих лісоматеріалів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Т. 31. № 3. С. 14–21. DOI: 10.36930/40310302.
3. Лісовий кодекс України : Кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
4. Обіг. *Словник.ua* : вебсайт. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3>
5. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/TEorijaDerjav_2009.pdf
6. Загальне адміністративне право України: просто і зрозуміло : навчальний посібник / за заг. ред. В. Галунька. Одеса : Видавництво «Юридика», 2026. 86 с.
7. Пунда О. О., Арзянцева Д. А., Захаркевич Н. П. Право на безпеку харчових продуктів: міжгалузеве правове регулювання в умовах євроінтеграції України. *Екологічне право*. 2022. № 1–2. С. 60–65. DOI: 10.37687/2413-7189.2022.1-2-4.11.
8. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
9. Василюшин С. І., Остапчук С. М. Нормативно-правове забезпечення та методика електронного обліку деревини. *Український економічний часопис*. 2024. № 6. С. 103–110. DOI: 10.32782/2786-8273/2024-6-16. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/482>
10. Жежжун І. М. Лісоресурсні рентні платежі в Україні за умов значного коливання цін на продукцію необробленої деревини. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2020. Т. 30. № 1. С. 88–93. DOI: 10.36930/40300115
11. Торосов А. С., Жежжун І. М. Регіональна структура заготівлі та споживання деревини в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Т. 31. № 4. С. 93–97. DOI: 10.36930/40310415.

Valuiskyi O. Summary of legal regulations governing the circulation of timber in Ukraine

Summary. The article examines the content of the legal regulation governing the circulation of timber in Ukraine as a comprehensive cross-sectoral system for regulating social relations associated with timber harvesting, transportation, storage, processing, marketing, and export. It establishes that this regulatory framework is based on the interaction of the norms of forest, administrative, commercial, environmental, customs, financial, and criminal law. The study substantiates that the comprehensive nature of this regulation is determined by the specific legal status of timber as a natural resource, an object of economic activity, an item of international trade, and an object of state protection. It is

demonstrated that the content of legal regulation encompasses the entire life cycle of the lawful movement of timber, from harvesting to its final sale or export. The principal components of this regulatory framework include harvesting, classification, accounting, storage, transportation, processing, marketing, export, and verification of the lawful origin of timber. The article characterizes the special legal regime governing timber circulation, which is manifested through the establishment of specific rules for its classification, marketing, documentation, and transportation. It is shown that the differentiation of this legal regime depends on the type of timber, the degree of its processing, its origin, commodity characteristics, and intended use. Particular attention is paid to the statutory establishment of specific restrictions and prohibitions concerning the export of certain categories of timber. The study further reveals the combination of regulatory and protective components within the legal framework governing the relevant social relations. The protective component is implemented through the establishment of legal liability for illegal logging, transportation, storage, sale, and smuggling of timber. The article substantiates the public-law orientation of timber regulation, emphasizing its role in safeguarding environmental, economic, and societal interests. It argues that timber circulation should

be regarded not merely as a form of economic activity but also as a distinct object of special state regulation and supervision. Furthermore, the study identifies transparency in timber movement as a defining feature of the regulatory framework, achieved through electronic timber accounting, documentation of business transactions, and verification of the lawful origin of timber. It concludes that the application of digital instruments enhances the effectiveness of state supervision, increases market transparency, and reduces the risks associated with illegal timber circulation. Particular attention is also devoted to the standardization and harmonization of the regulatory framework, which ensure uniform requirements for timber classification, quality assessment, and commodity structure.

Key words: administrative authority, business activity, control, criminal liability, customs supervision, digital traceability, electronic timber accounting, environmental safety, export restrictions, forest rent payments, forest resources, illegal logging, lawful origin, natural resource management, timber classification.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Дата першого надходження статті до видання: 01.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.10.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
(CC BY 4.0)